

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

17 AVRIL 1984

PROJET DE LOI

modifiant l'article 765
du Code judiciaire

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR M. HENRION

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi tend à limiter l'obligation, pour le ministère public, de donner un avis en matière civile. Il s'insère ainsi dans l'ensemble des projets de loi élaborés aux fins de résorber l'arriéré judiciaire.

* * *

Le projet n'a nullement pour objectif de limiter l'obligation de communiquer au ministère public une série de causes énumérées par l'article 764 du Code judiciaire (comme par exemple, les demandes en matière de faillite, concordat et sursis de paiement, état de personnes, etc.), ni de modifier

(1) Composition de la Commission :

Président : L. Remacle.

A. — Membres : MM. Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande, Verhaegen. — MM. Brouhon, Collignon, J.-J. Delhayé, Derycke, Mme Detiège, MM. Mottard, Van den Bossche, N. — MM. De Groot, Henrion, Huylebrouck, Mundeleer, Van Belle, Van de Velde. — MM. Baert, Belmans.

B. — Suppléants : Mme Demeester-De Meyer, MM. le Hardy de Beaulieu, J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wauthy, Willems. — MM. Baudson, Bossuyt, Mme Brenez, MM. Dejardin, Gondry, Tobback, Vanvelthoven, Willockx, N. — MM. Barzin, A. Claes, De Decker, De Grève, De Winter, Klein, Verberckmoes, — MM. R. Declercq, F. Vansteenkiste, Verniers.

Voir :

896 (1983-1984) :

— N° 1 : Projet transmis par le Sénat.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

17 APRIL 1984

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 765
van het Gerechtelijk Wetboek

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER HENRION

DAMES EN HEREN,

Dit wetsontwerp beoogt een beperking van de verplichting voor het openbaar ministerie om in burgerlijke zaken advies uit te brengen. Het kadert aldus in het geheel van de wetsontwerpen die tot doel hebben de achterstand bij de hoven en rechtbanken in te halen.

* * *

Het ontwerp heeft niet tot doel een beperking van de verplichting om aan het openbaar ministerie een reeks zaken mede te delen die in artikel 764 van het Gerechtelijk Wetboek opgesomd worden zoals bij voorbeeld : betreffende de vorderingen inzake faillissement, akkoord en opschorting

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer L. Remacle.

A. — Leden : de heren Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande, Verhaegen. — de heren Brouhon, Collignon, J.-J. Delhayé, Derycke, Mevr. Detiège, de heren Mottard, Van den Bossche, N. — de heren De Groot, Henrion, Huylebrouck, Mundeleer, Van Belle, Van de Velde. — de heren Baert, Belmans.

B. — Plaatsvervangers : Mevr. Demeester-De Meyer, de heren le Hardy de Beaulieu, J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wauthy, Willems. — de heren Baudson, Bossuyt, Mevr. Brenez, de heren Dejardin, Gondry, Tobback, Vanvelthoven, Willockx, N. — de heren Barzin, A. Claes, De Decker, De Grève, De Winter, Klein, Verberckmoes. — de heren R. Declercq, Vansteenkiste, Verniers.

Zie :

896 (1983-1984) :

— N° 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.

ce même article 764 en ce qu'il prévoit que « le ministère public reçoit communication de toutes les causes et y siège lorsqu'il le juge convenable », et que « le tribunal ou la cour peut aussi l'ordonner d'office ».

Le projet a, en effet, pour unique but de modifier l'article 765 du Code judiciaire en ce qu'il dispose généralement qu'en toute matière déferée au tribunal de première instance et à la cour d'appel, le « juge appelé à siéger seul ne statue à peine de nullité, qu'après avoir entendu l'avis du ministère public ».

L'automatisme du système prévu par cet article ne s'explique que par des considérations d'organisation judiciaire, c'est-à-dire par la composition du tribunal.

En effet, il semble que le caractère obligatoire de l'avis du ministère public soit motivé par une certaine méfiance à l'égard du juge unique.

Cette méfiance n'est cependant pas justifiée dans la mesure où le même article 765 du Code judiciaire dispose que la règle n'est pas applicable au juge des référés, au juge des saisies et lorsque la loi en dispose autrement, tandis que l'article 764 du Code judiciaire exclut de l'automatisme de la communication des demandes énumérées, celles qui sont introduites devant le juge de paix, et que l'article 765 implique que ce même juge unique statue sans l'avis du parquet.

Dès lors, il faut constater que la méfiance évoquée ne s'exprime pas à l'égard de tous les juges uniques et ceci nonobstant l'importance et la complexité des compétences conférées aux juges uniques qui connaissent des causes pour lesquelles aujourd'hui un avis du ministère public n'est pas requis.

De plus, cette méfiance s'est atténuée dans les esprits. A cet égard, il faut souligner qu'une proposition de loi du rapporteur tend à limiter les recours aux chambres à trois juges (proposition de loi modifiant les articles 91 et 92 du Code judiciaire, n° 791/1).

Le projet de loi n'implique pas, de surcroît, que l'avis émis par le ministère public puisse être considéré comme étant toujours dépourvu d'utilité. Seul l'automatisme de l'émission de cet avis, intervenant indifféremment pour toutes les affaires déferées au juge unique, est mise en cause dans la mesure où il rend la procédure inutilement lourde.

Conformément à l'article 764, dernier alinéa, il sera toujours possible au ministère public de recevoir communication de toute cause et de siéger lorsqu'il le juge opportun, et au tribunal ou à la cour d'ordonner d'office la communication.

Seul l'aspect inutile des interventions du ministère public est supprimé afin d'éviter que celui-ci soit accaparé par l'élaboration d'avis dont la justification n'est que théorique et de lui permettre de se consacrer à l'examen des affaires civiles et commerciales dont la communication reste obligatoire en raison de l'objet du litige, ainsi qu'à celles dont il sera saisi, d'office, par le tribunal ou la cour, et celles dont il se sera saisi, en raison des questions de principe qu'elles soulèvent ou parce qu'elles intéressent l'ordre public.

Enfin l'allègement des tâches du parquet lui permettra d'accroître son efficacité dans le domaine pénal où son rôle est primordial.

van betaling, betreffende de staat van personen, enz.), en evenmin een wijziging van datzelfde artikel 764, waarin bepaald wordt dat « het openbaar ministerie mededeling krijgt van alle andere zaken en daarin zitting neemt wanneer hij het dienstig acht » en dat « de rechtbank of het hof de mededeling ook ambtshalve kan bevelen ».

Het ontwerp heeft geen ander doel dan een wijziging van artikel 765 van het Gerechtelijk Wetboek waar als algemene regel gesteld wordt dat « in alle zaken die voor de rechtbank van eerste aanleg en voor het hof van beroep worden gebracht, de alleenrechtsprekende rechter uitspraak doet, na, op straffe van nietigheid, het advies van het openbaar ministerie te hebben gehoord ».

Het automatisch karakter van de regeling waarin dit artikel voorziet, is slechts te verklaren door overwegingen die verband houden met de rechterlijke organisatie, d.w.z. de samenstelling van de rechtbanken.

De verplichting om het advies van het openbaar ministerie in te winnen is blijkbaar ingegeven door een zeker wantrouwen jegens de alleenrechtsprekende rechter.

Dat wantrouwen is evenwel niet verantwoord, aangezien datzelfde artikel 765 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de regel niet geldt voor de rechter in kort geding en de beslagrechter, noch wanneer de wet anders bepaalt, terwijl artikel 764 van het Gerechtelijk Wetboek de vorderingen die voor de vrederechter worden gebracht, uitsluit van de reeks vorderingen die automatisch moeten worden meegeëdeeld en artikel 765 impliceert dat de vrederechter, die ook een alleenrechtsprekend rechter is, uitspraak doet zonder het advies van het parket.

Dat wantrouwen bestaat dus blijkbaar niet jegens alle alleenrechtsprekende rechters en zulks niettegenstaande het belang en het ingewikkelde karakter van de zaken die aan die magistraten worden voorgelegd en waarvan zij kennis nemen, zonder dat daarvoor thans nog het advies van het openbaar ministerie vereist is.

Bovendien komt dat wantrouwen in de feiten minder scherp tot uiting. Hierbij zij opgemerkt dat de rapporteur een wetsvoorstel ingediend heeft tot beperking van de mogelijkheid om zich tot kamers met drie rechters te wenden (wetsvoorstel tot wijziging van de art. 91 en 92 van het Gerechtelijk Wetboek, Stuk n° 791/1).

Bovendien impliceert het wetsontwerp niet dat het door het openbaar ministerie uitgebrachte advies altijd als overbodig moet worden beschouwd. Alleen de verplichting om het advies automatisch uit te brengen voor alle zaken die voor de alleensprekende rechter worden gebracht, wordt betwist omdat ze de procedure nodeloos langer maakt.

Overeenkomstig het laatste lid van artikel 764 zal het voor het openbaar ministerie altijd mogelijk zijn mededeling te krijgen van alle zaken en zitting te nemen wanneer hij het dienstig acht, zoals het voor de rechtbank of het hof steeds mogelijk zal zijn om de mededeling ambtshalve te bevelen.

Alleen het overbodig optreden van het openbaar ministerie wordt afgeschaft om te voorkomen dat dit laatste geheel in beslag wordt genomen door het opmaken van adviezen die slechts in theorie verantwoord zijn en om het openbaar ministerie in staat te stellen zijn tijd te besteden aan het onderzoek van de burgerlijke en de handelszaken waarvan de mededeling wegens de aard van het onderwerp van het geschil verplicht blijft, van de zaken die door de rechtbank of het hof ambtshalve bij het openbaar ministerie ahangig worden gemaakt en van de zaken die er ahangig bij worden gemaakt omdat ze verband houden met principiekwesties of de openbare orde raken.

Ten slotte zal de verlichting van de taken van het parket dit laatste in de gelegenheid stellen doeltreffender op te treden in strafzaken, waarin het een zeer belangrijke rol speelt.

Il y a lieu de rappeler que les parquets sont actuellement surchargés du fait du manque d'effectifs et de l'accroissement du nombre des affaires à traiter.

Le projet apporte, par conséquent, une solution partielle au problème de l'arriéré judiciaire, notamment, par exemple, dans l'arrondissement judiciaire de Bruxelles où il permettra de libérer plusieurs magistrats qui pourront se consacrer à résorber cet arriéré.

Enfin, il faut observer qu'en raison du rôle important que jouent les parquets dans le cadre de la protection de la jeunesse, le projet ne modifie pas l'article 765 du Code judiciaire en ce qui concerne l'avis donné dans les matières soumises aux juges de la jeunesse.

Le nouvel article 765 du Code judiciaire proposé par l'article unique du projet dispose en effet que le tribunal de la jeunesse et la chambre de la jeunesse de la cour d'appel ne statuent, à peine de nullité, qu'après avoir entendu le ministère public en son avis ou en ses réquisitions.

* * *

Plusieurs membres approuvent l'objectif du projet en ce qu'il contribuera à résorber l'arriéré judiciaire.

* * *

L'article unique du projet de loi est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur

R. HENRION

Le Président,

L. REMACLE

Er zij aan herinnerd dat de parketten wegens de krappe personeelsbezetting en het groeiend aantal te behandelen zaken thans met werk overladen zijn.

Het ontwerp lost bijgevolg het probleem van de achterstand bij de hoven en rechtbanken gedeeltelijk op, bepaaldelijk in het gerechtelijk arrondissement Brussel b.v., waar het de mogelijkheid zal bieden verschillende magistraten vrij te maken, die zich met het inhalen van die achterstand bezig kunnen houden.

Ten slotte zij opgemerkt dat het ontwerp, wegens de belangrijke rol die de parketten in het raam van de jeugdbescherming vervullen, geen wijziging aanbrengt in artikel 765 van het Gerechtelijk Wetboek voor wat betreft het advies dat moet worden uitgebracht in de zaken die aan de jeugdrechters worden voorgelegd.

Het voorgestelde nieuwe artikel 765 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt immers dat de jeugdrechtbank en de jeugdkamer van het hof van beroep, op straffe van nietigheid, eerst uitspraak doen na het advies of de vordering van het openbaar ministerie te hebben gehoord.

* * *

Verscheidene leden betuigen hun instemming met het doel van het ontwerp, dat ertoe zal bijdragen de achterstand bij de hoven en rechtbanken in te halen.

* * *

Het enige artikel van het wetsontwerp wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

R. HENRION

De Voorzitter,

L. REMACLE